

Olympiády a úcta olympizmu

„Šport je fenomén, ktorý rozdeľuje a spája“

Šport je aktivita, ktorá je spojená s dejinami ľudstva prekvapivo už od praveku, pretože ako nám tvrdia historici športu, telesné cvičenia vlastne vznikli pri pracovných činnostiach ľudí, pri prekonávaní prírodných prekážok napr. beh, strieľanie z luku, či obyčajný hod kameňom atď... Telesná zdatnosť sa postupne vývinom ľudstva stala uznávanou súčasťou výchovy detí, mládeže so špecifickým zameraním toho ktorého spoločenstva, národa podľa prírodných, sociálnych podmienok v akých žili. A tiež zdrojom zábavy, odpočinku a zdravej sebarealizácie.

Iste všetci vieme, že olympiáda vznikla v starovekom Grécku a je spojená nielen s telesnou zdatnosťou ale i umeleckou a hlavne s pokojom zbraní. Moderné olympijské hry toto dedičstvo z minulosti tlmočia ďalej.

Rok 2024 je aj olympijským rokom a v Paríži sa stretnú športovci zo všetkých kontinentov na letnej olympiáde. Radi sa pozrieme na ich súťaženie a všetci na chvíľu budeme olympionikmi. Ale ako je to so športom vo vašej dedine, meste, štvrti, škole? Rozvíjate niektoré športy či udržiavate športové tradície? Kedy napr. vznikol váš športový oddiel, organizácia či spolok a čomu sa venuje? Má šport na Slovensku pevné tradície? Poznáte významných športovcov z minulých storočí či desaťročí a sú vašimi vzormi?

Dejiny športu prinášajú veľa možností, ako rozšíriť ich poznanie na základe štúdia dostupných prameňov v dobovej tlači, v publikovanej literatúre aj z webových stránok. A v dejepisnej olympiáde ich môžete zodpovedať aj vy.

Zoznam prameňov a literatúry

Téma **Olympiády a úcta olympizmu. „Šport je fenomén, ktorý rozdeľuje a spája“**

dáva možnosť okrem uvedených prameňov využiť aj dobovú tlač, periodiká, súkromné zbierky, archívny materiál.

Olympijské hry a olympizmus

- **všetky publikácie nižšie uvedené sú dostupné online na stiahnutie** na stránke:

<<https://www.olympic.sk/publikacie/olympijska-vychova>>

SOUČEK, Ľubomír. Naši olympijskí medailisti a olympionici. Bratislava: SOV, 2010.

SOUČEK, Ľubomír. Novoveké olympijské hry. Bratislava: SOV, 2011.

GREXA, Ján a kol. Olympijská výchova. Bratislava: SOV, 2006.

GREXA, Ján. Aké boli antické olympijské hry. Bratislava: SOV, 2011.

SEMAN, František. Pedagogický odkaz Pierra de Coubertin. Bratislava: SOV, 2013.

- **dostupné v knižniciach, aj mestských:**

COUBERTIN, Pierre de. Olympijské paměti. Praha: Olympia, 1977.

KRŠÁK, Pavol. Novoveké olympiády. Olympijské hry a ich hrdinovia od Atén po Moskvu. Bratislava: Šport, 1979.

KÖSSL, Jiří. Dějiny československého olympijského hnutí. Praha: Olympia, 1977.

Prehľad dejín športu aj telovýchovných spolkov najmä na našom území

- **sú dostupné asi len vo väčších knižniciach:**

ORTUTAY, Mikuláš. Dejiny univerzitného športu na Slovensku. Bratislava: SAUŠ, 2005.

TAMÁŠOVÁ, Viola. História, tradície a odkaz vybraných mládežníckych organizácií na Slovensku (1918–1939). Bratislava: Metod. centrum, 2000.

TEREZČÁK, Ján. Dejiny lyžovania na Slovensku 1860–1944. Poprad: Slza, 1997.

TEREZČÁK, Ján. Dejiny lyžovania na Slovensku 1945–2000. Poprad: Slza, 2008.

TLUSTÝ, Tomáš. Budování národních organizací YMCA v Československu a Polsku. Praha: Karolinum, 2017.

BOBRÍK, Miroslav. Nemecká menšina na Slovensku a jej telovýchovné a športové aktivity v rokoch 1918–1945. Bratislava: STU, 2006.

WAIC, Marek a kol. Tělesná výchova a sport žen v českých a dalších střeoevropských zemích vznik a vývoj do druhé světové války. Praha: Národní muzeum, 2003.

PERÚTKA, Jaromír. Dejiny telesnej výchovy a športu na Slovensku. Bratislava: Šport, 1980.

Regionálne dejiny športu

- **sú dostupné asi len vo väčších knižniciach:**

CHORVÁT, Tomáš. Banská Bystrica a šport v rokoch 1919–1938. Banská Bystrica: Hanuman, 2005.

MACHAJDÍK, Igor. Bratislavskí olympionici 20. storočia. Bratislava: Olympijský klub, 1999.

MACHAJDÍK, Igor. Športové hry starej Bratislavy. Bratislava: Perfekt, 2011.

BUČKA, Peter. Olympionici a paralympionici mesta Žilina. Bratislava: SOA.

Dostupné online na: <https://www.olympic.sk/sites/default/files/field_media_file/2011-03/olympionici_a_paralympionici_mesta_zilina-67676_1.pdf>

FRONKO, Milan. Olympionici Liptova. Liptovský Mikuláš: OKL, 2003.

Dostupné online na: <https://www.olympic.sk/sites/default/files/field_media_file/2012-02/olympionici_liptova_2003-56786_1.pdf>

(niektoré knihy sú zamerané na olympijské hnutie, no poskytujú informácie aj o etablovaní športu v meste, či regióne)

Prehľad svetového športu

- sú dostupné asi len vo väčších knižniciach:

MACHAJDÍK, Igor. Ženy v športe – od diskriminácie k suverenite. In DUDEKOVÁ, Gabriela a kol. *Na ceste k modernej žene. Kapitoly z dejín rodových vzťahov na Slovensku*. Bratislava: Veda, 2011, s. 195-215.

MANNOVÁ, Elena. Spolky a demokratizácia spoločnosti na Slovensku v prvej polovici 20. storočia. In KOVÁČ, Dušan–HANULA, Matej a kol. *Z monarchie do republiky*. Bratislava: VEDA, 2022, s. 69-90.

PERÚTKA, Jaromír. Malá encyklopédia telesnej výchovy a športu. Bratislava: Obzor, 1982.

SOMMER, Jiří. Dějiny sportu. Praha: Fontána, 2003.

GREXA, Ján–STRACHOVÁ, Milena. Dějiny sportu. Přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Dostupné online na:

<<https://www.bookport.cz/kniha/dejiny-sportu-4946/>>

(Publikácia je online na stránke, na ktorej je potrebné prihlásiť sa. Väčšina univerzitných a štátnych knižníc má tento prístup. Popríklad je možné, že kniha je dostupná v tlačenej verzii aj v menších knižniciach.

SEMAN, František. Míľníky svetového športu. Bratislava: SOV, 2012. Dostupné online na: <<https://www.olympic.sk/publikacie/olympijska-vychova>>